

Српске службе успеле су у правој филмској акцији да ухапсе једног од двојице најтраженијих хашких бегунаца, али су данима затим остале немоћне пред захтевима јавности да се ухапси неименовани навијач у шорцу који је напао сниматеља једне београдске телевизије. Таман када су се медијски посленици сложили да новинари добију статус службеног лица, те да се нападачи прогоне барем као хашки бегунци, догодило се да службено лице нападне службено лице у настајању. Дакле, новинара. Да је новинар радио у неком огавном таблоиду, новинарска удружења и самосвесни уредници би већ Дачићу доделили пендрек са златним венцима као мали гест пажње, али пошто ради у осведочено независној, озбиљној и европски оријентисаној редакцији, агенцији Бета, медији су одлучили да такав чин, то, јест пендречење, поштено игноришу. Само се помиње, у истанчаном стилу Б92, да су извесног шпанског новинара “напала два нападача”, а свакоме поштеном човеку мора да буде јасно да иза нападача стоје хулигани, екстремни националисти и остале барабе. Прича о новинарима као службеним лицима ће једног дана послужити као основа за неку добру српску, дакле црнохуморну комедију, али нико још не зна колико ће холивудских филмова бити снимљено о хапшењу и изручењу великог српског лидера, који се бавио алтернативном медицином, побољшавао потенцију, скривао се по трибинама, летовао у Хрватској и седео у кафани Луда кућа, испод своје слике и слушао приче Радованових великих пријатеља којег су срели једном у пролазу на Палама, док је ослобађао Сарајево или заробљавао сопствену судбину.

Када је у среду, пре него што се отварају београдске пекаре, на велики хашки пут кренуо лидер босанских Срба Радован Караџић, званична Србија је могла да одахне – иза себе је имала прилично неуспешне демонстрације грогиране опозиције, срчу по Београду, слике нервозних момака који каменују полицајце и осећај да се радикали и остали дуго неће усудити да организују протест или демонстрације. Власт има иза себе и веома успешну акцију хапшења за коју се додуше још не зна ко је обавио и велике речи охрабрења које стижу из свих значајних престоница западне хемисфере. Колекционари бесмислених фраза ће већ мудро оценити како је хапшењем доктора Дабића и изручењем његовог близанца из бившег живота, затворено велико поглавље у новијој српској историји. Од октобарских промена, Србија је затворила десетине важних поглавља, од изручења читавог бившег руководства у познату хашку берзу правде и катарзе до мирног и достојанственог суочавања са независним Косовом, али се никако не примећује да је Србија заиста ушла у велику европску породицу. Некако више делује као сиромашни рођак из провинције, којем се, после дугог пута, стално на вратима саопштава да му рођаци још нису стигли или су већ отишли. А док не дођу или се не врате, може мало да окопава башту.

Хапшење и изручење Караџића ће остати упамћено и по томе што готово нико озбиљан у Србији није изјавио да би процес у Хагу помогао помирењу на Балкану, утврђивању

нечега што се изгледа звало правда или истина. Институцији која је после низа срамних пресуда и компромитујућих књига и сведочанстава Карле дел Понте, Џефрија Најса и осталих била у стечајном поступку, Радован Караџић ће доћи као некакав чудесан еликсир младости, али још није јасно шта ће процес српском лидеру, хашком оптуженику, песнику, психијатру, донети Србији.

Крајем прошле године новинари су од министара бивше владе који се налазе и у овом кабинету могли да чују како би хапшење Ратка Младића много помогло у спречавању независности Косова. Готово свакодневно се чују лaments над европском будућношћу Србије, која нас чека иза првог хашког ћошка, али то подмукло саботирају хашки мангупи у нашим редовима. Србија је, међутим, недавно добила владу која, бар тако изгледа, има чист простор пред собом: у том простору се ни микроскопом не могу наћи саботери, кочничари, али се зато булдожерима набацују тоне европског ентузијазма, медијске и интелектуалне послушности у име вишег циља. Ако Караџић у Хагу отвори бар једна европска врата Србији, онда ће ова влада и Борис Тадић као кључна политичка личност у Србији, имати још дуго благослов својих бирача да наставе европску мисију, а сада ошамућена опозиција ће бити приморана да редизајнира своју политику или да прихвати судбину лаганог одумирања. Али Караџић у Хагу изгледа Србији није донео ништа – било је ту много поздрављања, дирљивих речи, великих похвала, влада је била и храбра и одлучна и визионарска, али је на крају Србија остала закована на леђима Милошевићеве политике. Нико још у Бриселу није рекао да би негде крајем године могли да очекујемо статус кандидата, нити да би врло брзо могли да одмрзнемо Споразум о асоцијацији и стабилизацији, који смо бурно прославили, покушавајући да заборавимо како је замрзнут чим је потписан. Без обзира на то што ће, вероватно, и у наредном периоду трпети шамаре који долазе од западних пријатеља (као што су завршетак хашке сарадње и дискретно, тихо признавање независног Косова), власт би могла да буде релаксирана јер је опозиција у преговорима о влади показала фасцинантни аматеризам, а у организовању митинга драматичну неодговорност. Али прича о европском путу, коју ових дана, недеља и месеци, слушамо као што су рудари у Какњу слушали Титове говоре за Дан младости, морала би да има и резервну варијанту – шта ако Србија, неким чудом, невероватним стицајем околности, ипак остане пред вратима Европске уније? Шта ако не добијемо ништа и не направимо ниједан корак после Младића, Хаџића, нервозног кошаркаша из Куле којег ових дана Американци траже више од свих хашких оптуженика заједно? Може ли Србија да буде европска, а да остане ван Европске уније? Док се не заврши хашко и косовско поглавље, Србија ће наизменично слушати приче о великој светлој будућности, али и буку и бес који долазе од поражених, дезоријентисаних делова Србије, чија ће снага директно зависити од успеха или понижења европске Србије. Шансе да се те две приче негде и некада сретну као да нестају.

НИН, 29.07.08.